

Pedagogisch beleidsplan KINOP BSO

Inhoudsopgave

1. Inleiding

2. Algemeen

- 2.1 Leeftijdscategorieën, groepssamenstelling en groepsgrootte en afwijking
- 2.2 Openingstijden
  - 2.2.1 Achterwacht
- 2.3 Wennen
  - 2.3.1 Geborgenheid en wennen
  - 2.3.2 Wenperiode
- 2.4 Privacy reglement en beleid
  - 2.4.1 Visie en doelstellingen
  - 2.4.2 Ouderparticipatie
  - 2.4.3 Contacten met ouders
  - 2.4.4 Oudergesprekken en mentorschap
- 2.5 Voeding
  - 2.5.1 Gezonde traktatie
- 2.6 Ziektebeleid
  - 2.6.1 Als het kind thuis ziek wordt
  - 2.6.2 Koorts
  - 2.6.3 Medicijnen
  - 2.6.4 Medisch handelen
  - 2.6.5 Medische hulp en kinder-EHBO
- 2.7. Klachtenprocedure
- 2.8 Inzet stagiaires en vrijwilligers
- 2.9 Flexibele opvang en ruilen van dagen
  - 2.9.1 Incidentele opvang

3. Visie op ontwikkeling

- 3.1 Opvoedingstheorie van Riksen-Walraven
- 3.2 Kindvisie en pedagogische doelstelling
- 3.3 Ontwikkelingsfasen
  - 3.3.1 Kleutertijd
  - 3.3.2 Schoolkindfase
- 3.4 Ontwikkelingsmogelijkheden
- 3.5. Sleutelervaringen
- 3.6 Sociaal-emotionele ontwikkeling
  - 3.6.1 Conflicthantering
  - 3.6.2 Het stimuleren van de zelfredzaamheid
- 3.7 Lichamelijke ontwikkeling
- 3.8 Cognitieve ontwikkeling en creatieve ontwikkeling
  - 3.8.1 Taalontwikkeling en voertaal op de groepen
  - 3.8.2 Interactie en taal.
  - 3.8.3 Voorwerpen onderzoeken, tijd en ruimte.

4. De pm'er kind interactie

4.1 Spelbegeleiding

4.1.1 Basistechnieken voor spelbegeleiding

4.1.1.1 Verwoorden

4.1.1.2 Stimuleren

4.1.1.3 Structureren

4.2 Interactiestrategie van Kaleidoscoop

4.3. Communicatiecirkel

4.3.1 Communicatie vanaf de BSO leeftijd

4.4 Teamsamenstelling

4.5 Gedragscode KINOP en meldcode kindermishandeling

4.6 Kinderen met gedrags- en/of ontwikkelingsproblemen en ondersteuning ouders

4.7 Samenwerking met andere organisaties

4.8 Dagindeling.

5. De fysieke omgeving

5.1. Groepsruimte van de BSO

5.2 Buitenruimte.

5.3 Uitstapjes

5.4 Een veilige en schone omgeving: veiligheids en gezondheidsbeleid

6. De groep

6.1 Overbrengen van waarden en normen aan kinderen

6.2 De mogelijkheid bieden tot het ontwikkelen van individualiteit

6.3 De mogelijkheid tot het aangaan van relaties

6.4 Kinderen verschillen en overeenkomsten laten ontdekken tussen mensen en situaties

6.5 Grenzen stellen

6.6 Regels overschrijden

7. Activiteitsaanbod en spelmateriaal

7.1 Actief leren

1. Inleiding

Dit pedagogisch beleidsplan geeft u inzage, in de visie van KINOP, op onze opvang en opvoeding van kinderen. In dit plan beschrijven we onze pedagogische uitgangspunten en de daaruit voortkomende werkwijze.

Het pedagogisch beleidsplan is primair bedoeld voor onszelf. Het zegt iets over ons doel. Door middel van dit plan kunnen we elkaar nu beter op inhoudelijke zaken aanspreken. Onze uitgangspunten zijn duidelijk en staan op papier. Het pedagogisch beleidsplan is ook bedoeld voor de ouders van de kinderen die onze locatie bezoeken. Het geeft hen de gelegenheid inzicht te krijgen in onze opvattingen en werkwijze. Het geeft hen de mogelijkheid om met ons in gesprek te gaan of ons erop te wijzen dat de praktijk niet aansluit op onze uitgangspunten. Het beleidsplan is tevens bestemd voor stagiaires en nieuwe medewerkers.

2. Algemeen

2.1 Leeftijdscategorieën, groepssamenstelling en groepsgrootte en afwijking

Momenteel is er 1 BSO groep, waarin alle kinderen vanaf 4 t/m 12 jaar opgevangen worden. Voor verticale groepen van 4 tot 13 jaar geldt dat er 1 pm'er staat op een groep van 10 kinderen. Wanneer er meer kinderen zijn dan staat er een extra pm'er op de groep. Per kind moet er minimaal 3,5 vierkante meter passend ingerichte binnenspeelruimte zijn. Maximale grootte van de basisgroep is 20 kinderen.

Op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag worden de kinderen van basisschool de Klumpert opgehaald om 15.00 uur en daarna (15.05) worden de kinderen van de Vossenburcht opgehaald. Om 15.15 wordt er gezamenlijk gestart op de opvanglocatie. Dit geeft op deze dagen een afwijking van 15 minuten.

Op de woensdag worden de kinderen om 12.00 uur opgehaald bij de Vossenburcht en om 12.15 uur bij de Klumpert.

Op de vrijdag worden de kinderen uit groep 1 en groep 2 om 11.45 uur opgehaald bij de Vossenburcht en ook bij de Klumpert om 12.15 uur.

Op deze dagen is er geen afwijking.

Na de dagelijkse schooltijd en de vrije woensdag en vrijdagmiddag kan maximaal een half uur per dag minder beroepskrachten worden ingezet.

Tijdens schoolvakanties kiest de locatie ervoor niet af te wijken met de inzet van de beroepskrachten tot 12 kinderen. Als er twee beroepskrachten zijn, dan wordt er voor de pauze maximaal 1 uur afgeweken tussen 12:00-14:00.

2.2 Openingstijden

De openingstijden voor de BSO groep is op de maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag van 15.00 tot 18.00 uur.

Woensdag van 12.00-18.00.

De opvang is gedurende 40 weken per jaar geopend. Tijdens de schoolvakanties is de locatie bij voldoende aanvraag geopend.

2.2.1 Achterwacht

Onder achterwacht verstaan we een persoon, die tijdens de opvang de pm'er kan komen helpen wanneer er sprake is van een calamiteit. Een calamiteit is een *niet* voorziene situatie welke de veiligheid van de op te vangen kinderen in gevaar kan brengen. Een voorbeeld van een calamiteit is: een ongeval of ziekte waarbij een dokter of ziekenhuis bezocht moet worden. De achterwacht is telefonisch bereikbaar en kan binnen 15 minuten daadwerkelijk aanwezig zijn. De locatiemanager is de achterwacht. Bij afwezigheid wordt tijdig het telefoonnummer van vervanger doorgegeven.

2.3 Wennen

2.3.1 Geborgenheid en wennen

Om een kind een vertrouwd en geborgen gevoel te kunnen geven, is het van essentieel belang dat het kind op een rustige en geleidelijke manier went. In deze wenperiode kan het kind de nieuwe omgeving leren kennen en kan een goede start gemaakt worden met het opbouwen

van een hechtingsrelatie tussen pm'er en kind. Tijdens het uitwisselen van informatie krijgen de ouders zo de gelegenheid een vertrouwensrelatie aan te gaan met de pm'er.

2.3.2 Wenperiode

Als een kind nieuw in de groep komt, bewaken we het wenproces zorgvuldig. De kinderen kennen elkaar al goed. Het kan voor een nieuw kind moeilijk zijn om een plaatsje te veroveren in de groep. Groepsleiding zorgt ervoor dat het nieuwe kind voldoende rust krijgt en dat er vertrouwen komt tussen de al aanwezige kinderen, het nieuwe kind en groepsleiding. We ondersteunen het kind in het maken van contact met andere kinderen. We leggen de structuur van de middag goed uit aan de kinderen. Zo weten de kinderen wat er komen gaat.

Groepsleiding legt uit wat er gaat gebeuren. Om te voorkomen dat het kind er verloren bijloopt, doen pm'ers als dit nodig is een voorstel tot een activiteit. Om het contact met andere kinderen te ondersteunen, kan een nieuw kind gekoppeld worden aan een kind dat al langer naar de BSO komt. Dit kan bijv. worden gestimuleerd door het nieuwe kind klusjes te geven of samen met het kind een spel te beginnen en andere kinderen erbij te betrekken.

Een nieuw kind houden we de eerste 6 weken extra in de gaten.

We werken met mentorschap, waarbij een pm'er specifiek een aantal kinderen toegewezen krijgt. In nauw overleg met de ouders stemmen we de activiteiten af op de mogelijkheden en behoefte van het kind. Met de ouders kunnen afspraken gemaakt worden over de overgang naar de nieuwe situatie. Zo kunnen er afspraken gemaakt worden over het aantal uren dat het kind komt wennen op de groep.

2.4 Privacy reglement en beleid

De kinderopvang houdt, om u en uw kind zo goed mogelijk ten dienste te kunnen zijn en vanwege wettelijke verplichtingen, een registratie bij van uw persoonlijke gegevens. Op deze registratie is de Algemeen verordening Persoonsgegevens (AVG) van toepassing. Deze bevat regels met betrekking tot het doel van de registratie, de aard van de gegevens die worden geregistreerd, het beheer van de gegevens, de personen die toegang hebben tot die gegevens en uw inzagerecht in deze gegevens. KINOP zal niet meer gegevens opslaan of bewaren, dan die werkelijk noodzakelijk zijn of andere doeleinden dienen dan welke nodig zijn voor een doelmatige kinderopvang.

Foto's maken met een eigen camera of mobieltje is niet toegestaan. Uitzondering hierop zijn bijzondere gebeurtenissen en activiteiten. Voorwaarde is dat de ouders van de betrokken kinderen toestemming hebben gegeven dat hun kind gefotografeerd mag worden. KINOP vraagt uitdrukkelijk toestemming van de ouders in geval van individuele observaties van het kind, overdracht van informatie naar derden en vastleggen van beeldmateriaal voor derden en/of voor de website of sociale media. We vragen specifieke aandacht van alle medewerkers bij het omgaan, registreren en bewaren van vertrouwelijke gegevens.

2.4.1 Visie en doelstellingen

Het bieden van verantwoorde opvang zien we als een aanvulling op de opvoeding thuis. Ouders hebben de eerste verantwoordelijkheid. Het bijzondere aan opvoeden is, dat het in een groep en met andere kinderen gebeurt. Kinderen leren van elkaar en zij beïnvloeden elkaar.

Daarnaast is er aandacht voor de individuele vraag en ontwikkeling van elk kind.

Tegelijkertijd willen we zo goed mogelijk voldoen aan de opvangwensen van de ouders. We willen graag uw vragen en wensen horen. We zijn er ons van bewust dat we niet aan alle wensen tegemoet kunnen komen. Wel staan we open voor andere ideeën.

We richten ons samen met onze Brede school partners op het vergroten van de ontwikkelingskansen van kinderen en volwassenen, zodat kinderen gestimuleerd worden en ouders en buurt zich meer verbonden gaan voelen.

Dit zijn factoren die een positieve ontwikkeling van kinderen bevorderen. Het gaat dus niet alleen om het verminderen van probleemgedrag, maar ook om de mogelijkheden van kinderen

en hun opvoeders te vergroten. Daarbij moet men niet alleen aandacht besteden aan het individu en op het groeps- en gezinsniveau, maar ook aan de vriendengroep, de school en de wijk. Kortom, de gehele sociale omgeving waarmee kinderen te maken hebben. Deze visie biedt ons uitgangspunten voor onze wijze van kinderopvang en onze invulling daarvan. Wij werken aan verbinding tussen basisschool en kinderopvang omdat wij geloven dat een brede ontwikkeling goed is voor de kinderen. Kinderen doen andere en nieuwe ervaringen op school en bij de BSO. Ervaringen die hun wereld verrijken en waarmee ze sociaal competenties verwerven. Ze staan zo steviger in de wereld; zelfstandiger en met meer zelfvertrouwen en daar gaat het om bij ons.

2.4.2 Ouderparticipatie

Een oudercommissie behartigt de belangen van de kinderen en de ouders en fungeert als klankbord voor de leiding.

Voor de nog op te richten oudercommissie van de BSO zijn we op zoek naar actieve ouders!

2.4.3 Contacten met ouders

We hechten veel waarde aan een nauwe samenwerking met de ouders. Zij zijn de belangrijkste opvoeders. We wisselen alledaagse informatie uit en hebben oprechte interesse in elkaar. Vanuit de vertrouwensband die je met elkaar opbouwt, vragen we de ouders mee te denken en te beslissen over ons beleid en onze werkwijze.

We vinden het belangrijk dat ouders op de hoogte zijn van hoe het op de BSO toegaat en hoe het kind zich hier gedraagt. We houden de ouders op de hoogte over leuke en minder leuke gebeurtenissen op de BSO waarbij het kind betrokken is. Bij het ophalen worden de gebeurtenissen van de dag gezamenlijk doorgenomen. Van ouders horen we graag eventuele bijzonderheden over het kind waar we op de BSO rekening mee kunnen houden.

2.4.4. Oudergesprekken en mentorschap

Op verzoek van de ouders bestaat de mogelijkheid van een oudergesprek. Voor elk kind bieden we opvang, ondersteuning, begeleiding en besteding van vrije tijd. Ieder kind heeft een mentor, die bij de start van de opvang toegewezen wordt. Dit wordt gecommuniceerd aan de ouder en aan het kind tijdens de eerste opvangdag.

We beschikken over een observatie-instrument voor het beoordelen van het welbevinden en de ontwikkeling van het kind. Dit wordt jaarlijks ingezet. Naar aanleiding van deze observatie wordt een gesprek over de bevindingen aangeboden. Uw kind is hierbij van harte welkom! Eventuele doorverwijzing/ondersteuning voor ouders en kind bij signalen problemen worden dan ook besproken.

Op verzoek van ouders en bij problemen bestaat er ook tussentijds de mogelijkheid voor een oudergesprek.

2.5 Voeding

De gezondheid van de kinderen is een belangrijk aandachtspunt. We proberen zo gezond mogelijk te eten en drinken. Op de BSO krijgen de kinderen een beker sap met een koek.

2.5.1 Gezonde traktatie

Wanneer het kind jarig is, vieren we dat graag in de groep met een gezonde traktatie.

2.6 Ziektebeleid

2.6.1 Als het kind thuis ziek wordt

Als we merken dat het kind een temperatuur heeft van 38 graden of hoger, is dat voor ons een reden om contact op te nemen met de ouders en met hen te overleggen.

Ouders zijn niet verplicht het kind in te enten. Wij vragen ouders wel te melden of het kind al dan niet is ingeënt. Dit geldt voor alle inenting van het rijksvaccinatieprogramma.

2.6.2 Koorts

Graag willen wij de aard van de ziekte weten, zodat wij bij besmettingsgevaar de andere ouders op de hoogte kunnen brengen. Wij zijn alert op zieke kinderen en we zorgen ervoor dat het besmetten van gezonde kinderen zoveel mogelijk wordt vermeden.

Over het algemeen geldt: als het kind zich niet al te ziek voelt, de drukte aankan en nog lekker kan spelen, mag het komen.

Tot 38 °C is er sprake van verhoging. Het kind mag komen, wanneer het zich goed genoeg voelt om te spelen.

Vanaf 38 °C heeft het kind koorts. De pm'er neemt altijd contact op met de ouders. In overleg bepalen wij, afhankelijk van de ernst van de situatie en de mogelijkheden die er zijn, om het kind extra aandacht en zorg te geven en of het kind kan blijven of dat het kind opgehaald moet worden. *De pm'ers hebben hierin het laatste woord. Als zij bepalen dat een situatie niet (meer) werkbaar is, moet het kind opgehaald worden.*

2.6.3 Medicijnen

Wij verstrekken nooit op eigen initiatief medicijnen. Wanneer uw kind medicijnen op doktersvoorschrift ontvangt, kan middels het formulier 'overeenkomst gebruik medicijnen' door u worden aangegeven op welke wijze het medicijn kan worden verstrekt. Dit geldt ook voor homeopathische middelen en alle zalfjes en drankjes welke zonder recept verkrijgbaar zijn bij de drogist. Het medicijn mag alleen worden toegediend op verzoek van de ouders wanneer de betrokken ouders/verzorgers zelf niet in staat zijn om het middel op het voorgeschreven tijdstip toe te dienen.

2.6.4 Medisch handelen

De medische handelingen zijn onderverdeeld in drie categorieën. Pm'ers zijn alleen bevoegd om handelingen in de tweede en derde categorie uit te voeren. Handelingen uit de eerste categorie bestaan uit de zogenaamde voorbehouden handelingen die volgens de wet alleen door artsen en verpleegkundigen mogen worden uitgevoerd. Te denken valt hierbij aan het geven van sondevoeding of het toedienen van een injectie of prikpen. De pm'ers mogen deze medische handelingen **niet** uitvoeren.

Uitzonderingen: medische handelingen in noodsituaties

In uitzonderlijke noodsituaties zullen ouders aan de pm'ers vragen om handelingen te verrichten die vallen onder "medisch handelen". De afspraken worden vastgelegd op het formulier Medische handelingen in noodsituaties. De instructie wordt gegeven door de ouders en/of verpleegkundige aan de betrokken pm'ers van de groepen.

Voorbeelden van medische handelingen in noodsituaties

Een pm'er kan in een noodsituatie bij een kind, dat zeer allergisch is, een epi-pen met adrenaline toedienen. Er moet in deze situatie een diagnose gesteld worden. Men moet zeker weten dat betreffende kind een anafylactische shock dreigt te krijgen. Dit is dus een diagnose die gesteld wordt. In principe mogen alleen artsen diagnoses stellen. Er vindt dan altijd eerst overleg plaats via 112, met de verpleegkundige aan de telefoon. Het prikken op zich betreft een noodsituatie. Een ander voorbeeld van een medische handeling in een noodsituatie is het toedienen van medicatie bij een epileptische aanval.

2.6.5. Medische hulp en kinder-EHBO

Alle pm'ers zijn geschoold in speciale kinder-EHBO. In sommige gevallen kan het echter noodzakelijk zijn direct medische hulp in te roepen. Voor die gevallen gaan we naar de dichtstbijzijnde huisartsenpraktijk. Uiteraard bellen wij u dan zo snel mogelijk.

2.7 Klachtenprocedure

KINOP heeft in het kader van de Wet kinderopvang een interne klachtenregeling opgesteld. Deze regeling beschrijft de werkwijze bij het behandelen en registreren van klachten van ouders of van de oudercommissie bij een gedraging jegens een ouder of een kind van KINOP of van voor KINOP of door zijn tussenkomst werkzame personen en de overeenkomst tussen KINOP en de ouder.

Bij voorkeur maken ouders/verzorgers een klacht eerst bespreekbaar bij de direct betrokkene. Leidt dit niet tot een bevredigende oplossing, dan kan een formele klacht ingediend worden.

Een formele klacht wordt schriftelijk ingediend per email info@kinop.nl of per post; Oude Dukenburgseweg 22, 6538NE te Nijmegen t.a.v.: de Directie.

Mocht interne klachtafhandeling niet leiden tot een bevredigende oplossing dan staat ouders de weg vrij voor aanmelding van het geschil bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen, gevestigd in Den Haag: www.degeschillencommissie.nl

Het reglement van de klachtenprocedure vindt u op onze website.

2.8 Inzet stagiaires en vrijwilligers

Een vrijwilliger is een persoon van 18 jaar of ouder die structureel al dan niet tegen een vrijwilligersvergoeding op regelmatige, *niet incidentele basis* werkzaam is in de kinderopvang. Een vrijwilliger moet beschikken over een VOG en een goede beheersing hebben van de Nederlandse taal. Vrijwilligers kunnen boventallig op de groep worden ingezet en kunnen helpen met de activiteiten op de groep.

De werkzaamheden kunnen bestaan uit bijvoorbeeld: met de kinderen meespelen, voorlezen aan een groepje kinderen, helpen bij het eten en drinken geven, helpen met verschonen, helpen met het maken van een werkje etc. De pm'er blijft ten alle tijden eindverantwoordelijk voor de opvang.

Naast de vaste pm'ers kunnen er ook stagiaires op de opvang werken. Deze stagiaires volgen de opleiding zorg en welzijn. Hun taak bestaat uit het helpen en ondersteunen van de pm'ers bij de verschillende activiteiten. De stagiaires staan nooit zelfstandig op een groep.

De opvang werkt met stagiaires van de opleiding SPW (Sociaal Pedagogisch Werk) of van de opleiding Pedagogiek en Helpende Zorg en Welzijn. Onze voorkeur gaat uit naar stagiaires die het hele jaar door stage lopen. Hierdoor is er een minimale verschuiving van de verschillende gezichten. De stagiaires hebben een vaste groep waar ze stage lopen. Het kan voorkomen dat er snuffel- stagiaires aanwezig zijn. Deze stagiaires zijn er dan voor een korte periode om te kijken of de kinderopvang iets voor hen is. Snuffel stagiaires hebben tijdens deze stage geen eigen taken, maar helpen mee op de groep.

De stagiaires van de opleiding SPW, Helpende en Pedagogiek hebben wel eigen taken die ze onder begeleiding uitvoeren.

De stagiaires werken boventallig op de groep en werken onder direct toezicht van een pm'ers. Ze tellen dus ook niet mee voor het pm'ers kind ratio.

Stagiaires mogen onder bepaalde voorwaarden wel invallen en ingezet worden op de groep.

Bij bepalen van de inzet van beroepskrachten in opleiding en stagiaires wordt rekening gehouden met de opleidingsfase waarin zij zich op dat moment bevinden.

2.9 Flexibele opvang en ruilen van dagen

Indien de benodigde opvang niet op vaste dagdelen in de week vallen, is ook flexibele opvang mogelijk. De dagen kunnen dan per maand verschillen en ook per maand aan KINOP worden doorgegeven. Het uurtarief van flexibele opvang is hoger dan bij reguliere dagopvang. De dagen waarop opvang nodig is moeten, uiterlijk de 15^e van de voorafgaande maand worden doorgegeven. Alle gereserveerde dagen worden in rekening gebracht. Het ruilen van dagen is incidenteel mogelijk op voorwaarde dat hiermee het leidster kind ratio niet wordt overschreden.

2.9.1 Incidentele opvang

Indien u extra opvang nodig heeft, kunnen wij altijd kijken of dit mogelijk is. We berekenen hiervoor hetzelfde uurtarief. De opvang dient verder volgens de regels te worden afgenomen en zal aan het eind van de maand in rekening worden gebracht.

3. Visie op ontwikkeling

3.1 Opvoedingstheorie van Riksen-Walraven

Op de opvanglocatie willen we een veilige, zorgzame en uitdagende omgeving voor kinderen creëren. Centraal staat het ervaren van emotionele veiligheid. De opvoedingstheorie van Riksen-Walraven ligt ten grondslag aan de Wet Kinderopvang 2005.

Zij formuleert in haar theorie vier opvoedingsdoelen:

- een gevoel van emotionele veiligheid bieden;
- gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties;
- gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van sociale competenties;
- de kans om zich normen en waarden (de 'cultuur') van een samenleving, eigen te maken; socialisatie.

Deze doelen vormen de uitgangspunten voor ons pedagogisch handelen. Hierbij houden we rekening met het ontwikkelingsniveau van de kinderen

In dit pedagogisch beleidsplan kiezen we dus voor de opvoedingstheorie van Riksen-Walraven als uitgangspunt voor ons pedagogisch handelen. Hoe doen we dit in de dagelijkse praktijk met de kinderen? De opvoedingsdoelen werken we uit middels de onderstaande middelen:

- de pm'er kind interactie
- de fysieke omgeving
- de groep
- het activiteiten aanbod en het spel materiaal

3.2 Kindvisie en pedagogische doelstelling

Onze visie start met het kind vertrouwen, zelfstandigheid, initiatief en inlevingsvermogen aan te leren. Wij leren het kind op zichzelf en de ander te vertrouwen, zelfstandig te zijn, initiatief te nemen en zich in de ander in te leven. Zo ontwikkelt het een positief beeld van zichzelf en de ander en staat het later positief in de wereld. Dit is essentieel voor zijn verder ontwikkeling en de relaties dat het in zijn latere leven aangaat.

We laten de kinderen belangrijke ervaringen op doen in een veilige en liefdevolle omgeving. Dat doen we met behulp van de methode Kaleidoscoop, een educatieve methode die niet alleen de taalvaardigheid, maar de gehele brede ontwikkeling stimuleert. Zoals de sociaal emotionele ontwikkeling. Het kind ontwikkelt zich zo op zijn eigen wijze en in zijn eigen tempo, door actief te leren, in wisselwerking met zijn omgeving en de mensen om hem heen.

We besteden veel aandacht aan de inrichting van de ruimte, het werken met een dagschema, het ondersteunen van kinderen bij het maken van plannen voor hun spel en het leren reflecteren daarop en aan het bewust aangaan van interacties met kinderen en de pm'ers.

We gaan liefdevol om met kinderen om door ze de juiste aandacht te geven. Ieder kind voelt zich thuis bij ons.

3.3 Ontwikkelingsfasen

3.3.1 Kleutertijd

De kleutertijd loopt globaal van drie tot zes jaar. Hebben kinderen in de vorige fase ontdekt dat ze een persoonlijkheid hebben, in deze fase ontdekken zij wat voor een persoonlijkheid zij hebben. Door hun betere motoriek en groeiende taalvaardigheid gaan ze zich zekerder voelen, wat zich uit in uitgebalanceerd gedrag. Ze gaan zich in veel richtingen ontplooien. Ze leren directe behoeftebevrediging uit te stellen en zich in anderen te verplaatsen, waardoor zij een

zekere verantwoordelijkheid kunnen dragen. Het begin van een persoonlijk geweten ontstaat; de normen en regels van de opvoeders worden een innerlijke gedragscode. De fantasie speelt een grote rol in hun leven. Fantasie en werkelijkheid worden nog wel eens door elkaar gehaald. Kinderen zijn in de kleutertijd ondernemend en komen er achter dat ze zich doelen kunnen stellen en die ook kunnen realiseren. Bij het samenspel leren de kinderen steeds beter samenwerken; ze spreken regels af en verdelen taken.

3.3.2 Schoolkindfase (6-13 jaar)

Kinderen in de basisschoolleeftijd zijn allemaal erg verschillend. Alleen al in leeftijd is er een groot verschil tussen kinderen van 6 en 12 jaar. Maar ook kinderen met dezelfde leeftijd kunnen heel verschillend zijn. Het ene kind is op zijn tiende al bijna aan het puberen terwijl het andere kind nog lang niet zo ver is.

Het schoolkind ontwikkelt zich lichamelijk door veel te bewegen, verschillende sporten worden uitgetoet, de behendigheid neemt toe evenals fysieke kracht. Daarnaast gaan kinderen sporten in clubverband.

Kinderen in deze leeftijdsfase staan open voor leren, ze willen de wereld ontdekken en gaan zelf nadenken over het leven, de dood, tijd en ruimte. Ze ontwikkelen het vermogen om afstand te kunnen nemen en leren het verband te zien tussen oorzaak en gevolg.

Emotioneel leert een kind dat het zich niet in alle situaties kan uiten door te schreeuwen, huilen, schoppen en slaan. Het leert zich aan te passen en emoties gecontroleerd te uiten. De reactie van de p'm'er op het uiten van emoties zijn erg belangrijk voor het kind. Het is belangrijk dat een kind geaccepteerd wordt in zijn/haar gevoelens en leert zich te uiten.

De sociale ontwikkeling neemt een belangrijke plaats in tijdens deze fase. Door om te gaan met andere kinderen oefent het kind in vaardigheden en gedrag. Het kind leert omgaan met verlies, ruzie maken en oplossen, samenwerken, regels opstellen etc. Daardoor is het kind ook erg gevoelig voor wat andere kinderen zeggen of doen. Als kind is het erg belangrijk om 'erbij te horen'. Hoe ouder een kind is, hoe groter de behoefte wordt om zelf te kunnen bepalen wat het doet. Dat wil niet zeggen dat deze ruimte ook aan een kind gegeven moet worden. Voor het ontwikkelen van verantwoordelijkheid en volwassenheid is het belangrijk kinderen te leren omgaan met grenzen, met het uitstellen van iets wat je graag wilt, iets doen voor een ander wat jezelf misschien moeite kost en het omgaan met verschillen tussen mensen. In deze fase vinden kinderen het leuk om nieuwe kennis en vaardigheden te leren. Het stimuleren van deze zaken is belangrijk voor de ontwikkeling van de eigenheid en het zelfvertrouwen van het kind.

3.4 Ontwikkelingsmogelijkheden

Op onze BSO bieden we een samenhangend aanbod van onderwijs, opvang en vrije tijd waar kinderen en ouders op basis van behoefte en eigen keuze gebruik van kunnen maken. De nadruk ligt op de afstemming in tijd.

Met onze activiteiten sluiten we aan op de behoefte en mogelijkheden van het kind. De activiteiten en begeleiding van de p'm'ers zijn hierop afgesteld. Waar nodig bieden we hulp en steun.

Kinderen hebben invloed op de activiteiten die worden geboden en op de gang van zaken op de BSO. Kinderen moeten het gevoel krijgen dat de BSO van de kinderen is! Bovenal zijn we erop gericht een leuke tijd te bezorgen. We bieden activiteiten aan, maar kinderen kiezen zelf wat ze gaan doen, in welke gedeelte van de ruimte op de BSO en met welke kinderen.

Binnen de Brede school willen we toewerken naar een ontwikkelingsgericht arrangement. Met dit arrangement willen we de doorgaande leerlijn tussen kinderopvang en basisschool vorm gaan geven. Bij een doorgaande lijn gaat het om een ononderbroken ontwikkelingsgang van kinderen.

We onderscheiden de volgende aspecten:

- De doorgaande lijn in het beleid: pedagogisch klimaat, samenwerking en afstemming tussen peuterspeelzalen/kinderdagverblijven en de school
- De overdracht van gegevens vanuit de peuterspeelzaal of BSO naar de school
- De inhoudelijke doorgaande lijn: doorlopende programma's, leerlijnen voor taal, rekenen, sociale ontwikkeling, etc.
- De nadruk ligt op de afstemming in leeftijd en ontwikkeling.

3.5. Sleutelervaringen

Sleutelervaringen beschrijven de sociale, cognitieve en lichamelijke ontwikkeling van het kind. Het woord sleutelervaring is een samenstelling van 'sleutel' en 'ervaring'. Het woord sleutel geeft aan dat het om een belangrijke ervaring gaat voor de ontwikkeling van het kind. Het woord ervaring wijst naar het feit dat het gaat om dingen die de kinderen op verschillende momenten en in allerlei situaties meemaken en waartoe ze zelf het initiatief nemen. Dit soort ervaringen treden spontaan op in het spel van het kind. Deze sleutelervaringen zijn zo belangrijk voor de ontwikkeling van het kind, dat deze steeds moeten terugkeren. Dit gebeurt niet alleen spontaan, maar ook planmatig doordat een pm'er het aanbiedt. Zo bouwt het kind kennis op.

Een sleutelervaring biedt de pm'er houvast bij het bedenken van activiteiten tijdens het speelleren in de grote en kleine groep en het ondersteunen van de kinderen. De pm'er ondersteunt het spel van het kind door de juiste interacties en materialen. Op deze wijze kan de pm'er een bepaalde sleutelervaring verder stimuleren en ontwikkelen bij het kind.

De sleutelervaringen zijn onderverdeeld in tien categorieën: zelfbewustzijn, sociale relaties, creatieve representatie, beweging, muziek, interactie en taal, voorwerpen onderzoeken, ontluikend gevoel voor hoeveelheid en getal, ruimte en tijd.

3.6 Sociaal-emotionele ontwikkeling

De sociaal-emotionele ontwikkeling neemt bij Kaleidoscoop een centrale plaats in. Werken met Kaleidoscoop betekent een voortdurende interactie van het kind met zijn omgeving. Door de omgang met andere kinderen ontwikkelt een kind een beeld over zijn eigen ik.

Met vertrouwde personen ontwikkelt een kind een hechte band. Door de positieve interacties met andere kinderen en volwassenen zien ze een veilige plaats waar alles mogelijk is.

Het kind leert zichzelf en anderen te vertrouwen, zelfstandig te zijn en initiatieven te nemen. Ze ontwikkelen een positief beeld van zichzelf en de ander. Het kind leert ruzie maken, conflicten op te lossen, op te komen voor zichzelf en rekening te houden met anderen. Het leert lief te zijn voor anderen, oog te hebben voor anderen en verschillende gevoelens te herkennen en ermee om te gaan, zoals boosheid, blijheid, verdriet en teleurstelling. De pm'ers ondersteunen belangrijke sleutelervaringen door te zorgen voor een veilige en liefdevolle omgeving.

Bij de BSO leeftijd speelt de kwaliteit van deze relaties spelen een grote rol in de ontwikkeling van het kind. Daarnaast moeten kinderen kansen voor betrokkenheid krijgen. Als kinderen betrokken worden bij de sociale verbanden waar van zij deel uitmaken, heeft dat een positieve invloed op de ontwikkeling. Ook belangrijk zijn zogenoemde pro-sociale normen. Een omgeving

waarin duidelijke normen en waarden voor positief gedrag gelden, draagt bij aan een gezonde ontwikkeling van jeugdigen.

Andere factoren zijn erkenning en waardering voor positief gedrag, steun van belangrijke volwassenen in de omgeving, een constructieve tijdsbesteding, competenties (sociale, emotionele en gedragsmatige), cognitieve vaardigheden, schoolmotivatie en een positieve identiteit.

De volgende sleutelervaringen spelen een belangrijke rol bij de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind

Zelfbewustzijn

- initiatief tonen;
- Onderscheid maken tussen ik en de ander;
- problemen die zich bij onderzoek en spel voordoen oplossen;
- zelf dingen doen.

Sociale relaties

- hechten aan een verzorgende volwassene;
- relaties aangaan met andere volwassenen;
- relaties aangaan met ander kinderen;
- gevoelens uiten;
- openstaan voor de gevoelens van anderen;
- spelen met anderen.

Zelfbewustzijn

- Erkenning en waardering;
- Positieve identiteit.

Sociale relaties

- Sociale binding. Dat is de band die kinderen hebben met het gezin, vrienden, school en de wijk;
- Betrokkenheid;
- Steun van belangrijke volwassene.

3.6.1 Conflicthantering

Wanneer een kind een ander pijn doet, wordt daar serieus aandacht aan besteed.

We werken bij het hanteren van conflicten volgens het 6 stappenplan van Kaleidoscoop.

We gebruiken de conflictsituaties die de kinderen hebben als leermomenten voor de kinderen.

De kinderen oefenen hun sociale vaardigheden. Ze leren hun emoties en gedrag te begrijpen en doordat ze samen met de ander tot een oplossing proberen te komen, worden de sociale vaardigheden weer verder ontwikkeld. Tijdens een conflict doet een kind veel sleutelervaringen op, waardoor het stap voor stap leert en zich ontwikkelt.

Bij een conflict tussen twee kinderen doorloopt de pm'er het volgende stappenplan om tot een oplossing van het probleem te komen:

1. Benader het kind rustig en stop het gedrag dat pijn veroorzaakt.
Neutraliseer het voorwerp door het weg te nemen.
2. Bespreek en benoem de gevoelens van het kind of de kinderen.
3. Verzamel informatie over wat er gebeurd is ('wat'-vragen, géén 'waarom'-vragen).
4. Formuleer het probleem opnieuw.
5. Vraag naar oplossingen en kies er zelf een uit.
6. De pm'er houdt een oogje in het zeil of het conflict echt is opgelost. De pm'er begeleidt op deze manier het spel.

Door dit samenzijn en samen spelen leert het kind om te gaan met zijn emoties en ontwikkelt het zelfbewustzijn en sociale kennis en vaardigheden. Door met kinderen te praten over hun eigen gevoel en die van de ander, wordt bij hen het vermogen zich in anderen te kunnen plaatsen vergroot.

3.6.2 Het stimuleren van de zelfredzaamheid

Zelfredzaamheid is een doel op zich, maar kan ook een belangrijk middel zijn bij het ontwikkelen van een eigen identiteit. Het geeft de kinderen een goed gevoel om steeds meer zelf te kunnen. We helpen een kind niet door van alles voor hem te doen, maar door dit samen te doen en het kind te stimuleren het zelf te doen. Bij iedere handeling die het kind zelf uitvoert groeit het zichtbaar; het kind bouwt aan zijn eigenwaarde en zelfvertrouwen. Overigens moeten we er voor waken kinderen te overvragen; voortdurend moeten we in het oog houden of een kind er al echt aan toe is om bepaalde dingen zelf te kunnen. De zelfredzaamheid stimuleren we door kinderen zichzelf te laten verzorgen zodra ze dat kunnen. Bij zowel het jongere kind als het oudere kind stimuleren we initiatief en ondersteunen we het maken van eigen keuzes. We laten kinderen dingen zelf ervaren door te zeggen: "probeer het eerst zelf, als het niet lukt vraag je mij om te helpen". We streven ernaar dat de kinderen zich steeds meer zelf kunnen redden. In de dagelijkse praktijk betekent dit bijvoorbeeld:

- goed luisteren naar kinderen; wat geven ze aan?
- niet te hoge eisen stellen; ieder kind ontwikkelt zich op zijn/haar eigen wijze en eigen tempo
- het kind laten merken dat het goed is zoals hij/zij is.

Hoe oudere kind kan meer eigen verantwoordelijkheid dragen. Dit gebeurt in overleg met de ouders. Er worden afspraken gemaakt over bijv. zelfstandig buiten de deur activiteiten ondernemen, over met de fiets naar de BSO komen, etc. Deze afspraken worden schriftelijk vastgelegd.

3.7 Lichamelijke ontwikkeling

Sport en spel neemt een belangrijke plaats in. Evenals activiteiten waarbij muziek maken en het luisteren naar muziek centraal staan. Het is belangrijk om bij de keuze van sport- en spelactiviteiten aan te sluiten bij de interesses van de kinderen. Speel in op behoeftes en interesses van kinderen bij het bepalen en bedenken van nieuwe activiteiten door ze te betrekken bij het samenstellen van een activiteitenprogramma en ze zelf te laten kiezen. Pm'ers staan open voor nieuwe activiteiten en er zijn naast voor sport- en spelmateriaal (zoals ballen, rackets, ook gezelschapsspellen, enz). Denk ook aan (cognitief) uitdagende activiteiten waarbij techniek en/of onderzoek centraal staat. Om kinderen zich veilig en vertrouwd te laten voelen zorgen we voor overzicht. Kinderen vinden het prettig om te weten waar ze aan toe zijn. Zij leren van herhalingen en ontnemen er een gevoel van veiligheid aan. Rustige en wat drukkere activiteiten, evenals vrij spelen en groepsactiviteiten, wisselen elkaar af hetgeen de energieverdeling van het kind ten goede komt en het kind op verschillende momenten van de dag kan bijtanken. We maken een onderscheid tussen vrij spel en gerichte en door ons aangeboden activiteiten. Deze activiteiten zijn niet verplicht! We bieden deze activiteiten wel aan maar hebben de kinderen er geen zin in, dan hoeft het ook niet. De BSO ruimte is gericht voor deze doelgroep. Met de inrichting van deze ruimte hebben we rekening gehouden met uitdagende materialen speciaal voor deze leeftijdsgroep. We werken met steeds wisselende thema's. Deze thema's geven we vorm door het aanbieden van steeds wisselende activiteiten. Met de knutselwerkjes wordt de ruimte aangekleed aan de hand van het thema. We spelen buiten een gezamenlijk spel of bewegingsvorm of maken een wandeling.

De sleutelervaringen voor muziek zijn voor 4 jaar en ouder:

1. luisteren naar muziek
2. muziek maken

3. bewegen op muziek

De sleutelervaringen voor sport zijn:

1. samenwerking en binding
2. gezond bewegen
3. (zelf)vertrouwen versterken door spelervaringen
4. Kennismaken met divers sport en spelaanbod.

3.8 Cognitieve ontwikkeling en creatieve ontwikkeling.

De sleutelervaringen voor creatievere representatie zijn voor 4 jaar en ouder zijn:

1. 1.emotionele expressie (het zingen van een vrolijk of verdrietig liedje),
2. stimulering verschillende ontwikkelingsgebieden: de taalontwikkeling (denk aan dialogen bij een rollenspel), de concentratie, de fantasie, de motoriek, de cognitieve ontwikkeling en sociale vaardigheden
3. zelfstandig en probleemoplossend denken.

3.8.1 Taalontwikkeling en voertaal op de groepen

De voertaal op de kinderopvang is Nederlands.

3.8.2 Interactie en taal

De sleutelervaringen voor taal voor de 4 jaar en ouder zijn;

1. Nieuwe woorden en formuleringen kunnen gebruiken;
2. Het leren van nieuwe woorden en uitdrukkingen en deze kunnen lezen;
3. Plezier met taal.

De BSO kinderen zijn nog volop bezig met hun taalontwikkeling. Zij zijn nog bezig hun basiswoordenschat op te bouwen. Zij kunnen nog niet lezen en zijn daarom voor hun taalontwikkeling afhankelijk van de mondelinge taal van anderen. De pm'ers helpen de kinderen door veel met ze te praten, tijdens spel maar ook tijdens rustmomenten en bijvoorbeeld tijdens het opruimen. Het is goed om aldoor te benoemen wat je doet, wat de kinderen doen, wat je in je handen hebt, waarnaar je wijst, et cetera. Om jonge kinderen ook in contact te brengen met andere taal dan spreektaal, is het goed om veel voor te lezen en de kinderen te laten kijken naar films van bijvoorbeeld prentenboekverhalen en naar muziek te laten luisteren.

Rond zeven tot negen jaar leren kinderen zelf lezen. Dat is een enorme bron voor de ontwikkeling van hun taal. Als kinderen eenmaal goed kunnen lezen, leren ze tijdens het lezen heel veel nieuwe woorden en uitdrukkingen. In de periode tussen 7 en 9 jaar zijn de basiswoordenschat en het zelfstandig lezen nog in ontwikkeling. Voor deze kinderen is het goed als ze op hun gemak kunnen oefenen met lezen, met eenvoudige leesboekjes, tijdschriften en strips voor beginnende lezers. Daarnaast blijft het belangrijk om veel met de kinderen te praten en veel voor te lezen. Ook kunnen deze kinderen een actieve rol spelen in activiteiten als toneel en poppenkast. Voor de oudere kinderen is het een uitdaging om ze woorden te leren en te laten gebruiken die niet zo vaak voorkomen. Die woorden leren ze uit verhalen, tijdschriften, informatieve boeken en films. Maar ook voor hen blijft de mondelinge taal belangrijk, want ook zij leren door te praten en te luisteren. Naast gewone gesprekken, organiseren we meer uitdagende praatactiviteiten organiseren, zoals vertellen, presenteren of debatteren.

3.8.3 Voorwerpen onderzoeken, tijd en ruimte

Voor de BSO leeftijd staat het ontdekken, vergelijken van verschijnselen vanuit natuur en techniek centraal. Middels projecten willen we de BSO kinderen laten kennismaken met verschijnselen uit de natuur. Een voorbeeld is het maken en nabootsen van een vulkaanuitbarsting en het maken van regenmeters of een digitaal leesboek. Met het aanbieden van verschillende ontdekprojecten willen we de jonge onderzoeker stimuleren. We laten de kinderen ze zelf een onderzoeksvraag bedenken en bedenken hoe dit kunnen onderzoeken of maken. Als team maken we afspraken over het spelen van computergames of het kijken van dvd's.

De sleutelervaringen voor voorwerpen onderzoeken van 4 jaar en ouder zijn;

1. de werking onderzoeken van technieken;
2. de werking onderzoeken en ervaren van natuurverschijnselen;
3. het kunnen toepassen van (digitale) technieken.

4. De Pm'er - kind interactie.

Pm'ers ondersteunen de actieve betrokkenheid en het initiatief van het kind. Positieve interacties zijn daarbij van groot belang, zodat het kind zich veilig en vertrouwd voelt. Veiligheid en geborgenheid worden geboden door goed te reageren op de behoefte van een kind. Belangrijke handvatten zijn luisteren en communiceren. We proberen de kinderen emotionele ruimte te geven. We gaan in op emoties als blijheid, woede en verdriet. De kinderen worden positief benaderd. De pm'er is zich bewust van de eigen houding; praat niet met stemverheffing, corrigeert niet op afstand en zegt niet voordurend "nee, dat mag niet". De pm'er maakt oogcontact met het kind en praat op kindhoogte. Een responsieve houding: de pm'er kijkt gericht naar het kind en luistert naar het kind. De signalen die het kind geeft, worden opgepakt. De pm'er interpreteert deze en reageert erop. Het is belangrijk dat er binnen de BSO naast een gericht aanbod van spel- en bewegingsactiviteiten, voldoende ruimte is voor vrije tijd voor kinderen. Dit biedt ze de mogelijkheid zelf te kiezen, vrij te spelen, eigen interesses te volgen en initiatief te nemen, maar ook om zich te vervelen en even helemaal niks te doen. Het is op dat moment niet nodig om direct met een volgende suggestie aan te komen.

4.1 Spelbegeleiding

4.1.1 Basistechnieken voor spelbegeleiding:

4.1.1.1 Verwoorden

De pm'er verwoordt het losse spel van het kind, waardoor het spel meer diepgang en betekenis krijgt. De pm'er maakt bij het begeleiden van het spel gebruik van verschillende basistechnieken. Zo kan ze het spel met geluid begeleiden of ze benoemt wat ze zelf doet, hoort en ziet. De pm'er maakt een selectie zodat het niet een eindeloze woordenstroom wordt. De pm'er ordent zo het spel van het kind en legt verbanden. Ook kan een lichamelijke beleving bij het spel worden benoemd.

Door vooruit te lopen op wat komen gaat in het spel, geeft de pm'er nieuwe mogelijkheden in het spel van het kind aan. Spelbegeleiding heeft verschillende functies. Zo kan het spel op gang worden gebracht doordat de pm'er het spel gaat spiegelen: ze doet precies na wat het kind doet. Het brengt verdieping bij vluchtig spel. Door samenspel bij kinderen te verwoorden, wordt dit spel weer gestimuleerd.

4.1.1.2 Stimuleren

De pm'er doet zelf mee en bekrachtigt het initiatief van het kind: "wat wil jij doen"? Het spel wordt gericht en intensiever. Door mee te spelen en een spelsuggestie te doen brengt de pm'er het spel op gang. Het spel wordt uitgebreid door het aanbieden van nieuw materiaal. Bepaald materiaal, zoals zand en water, bieden veel lichamelijke beleving en dit is een belangrijk element bij het spel.

4.1.1.3 Structureren

Wanneer het spel te chaotisch wordt of wanneer er grenzen worden overschreden kan de pm'er het spel (tijdelijk) stoppen. De speelplek kan te druk en te vol worden waardoor het kind het overzicht kwijtraakt. Het is ook belangrijk dat er niet teveel materiaal tegelijkertijd wordt aangeboden. Het kind moet niet te moe zijn of net een inspannende situatie hebben meegemaakt. Een kind moet ook de ruimte hebben alleen te spelen. Door het tempo te

vertragen kan de structuur en de verdieping in het spel gegeven worden. Er zijn verschillende manieren om het tempo te vertragen. Dit kan je doen door zelf mee te spelen of door het kind te vragen nog eens te spelen wat er gebeurde.

4.2 Interactiestrategie van Kaleidoscoop

Door gebruik te maken van de interactiestrategieën wordt het spel van het kind gestimuleerd en uitgebreid. Dit gebeurt zonder dat de pm'er de leiding overneemt of het spel gaat bepalen. De pm'er stelt open vragen, zodat het kind zelf zijn idee of product beschrijft. "Wat wil je me vertellen over en hoe heb je dit gebouwd?". Bij hele jonge kinderen of kinderen die de Nederlandse taal niet zo goed spreken, kan de pm'er beschrijven wat ze ziet. Het kind kan dan non-verbaal of in een paar woorden een reactie geven. Het gaat erom dat het kind een goed gevoel krijgt over zijn spel of zijn idee. Het gevoel van eigenwaarde wordt daarmee versterkt. De pm'er maakt bij het spel gebruik van de volgende interactiestrategieën:

- doe mee op ooghoogte met de kinderen;
- observeer; verzamel informatie en luister naar de kinderen;
- volg het voorbeeld van de kinderen en doe om beurten iets;
- maak opmerkingen om het gesprek te beginnen;
- benoem en beschrijf wat de kinderen doen;
- laat zien dat je interesse hebt;
- moedig de kinderen aan door te gaan en ondersteun het gesprek;
- stel niet teveel vragen;
- bied ondersteuning en contactmogelijkheden;
- speel mee met de kinderen;
- moedig kinderen aan het probleem zelf op te lossen.

4.3 Communicatiecirkel

Kinderen proberen voortdurend in contact te komen met de mensen om hen heen. Dit kan non-verbaal zijn, zoals een blik, een pruilip, aan je hand trekken of verbaal, zoals praten, een geluid maken of roepen. Het is belangrijk dat de pm'ers iedere vorm van communicatie vanuit het kind oppakken en bevestigen zodat initiatieven vanuit het kind om in contact te komen met de ander, gezien en gehoord worden.

Bij het hanteren van de strategie van de communicatiecirkel is het belangrijk dat de pm'ers d.m.v. knikken, verbaal ja zeggen of een instemmend geluid laten merken dat ze de boodschap van het kind ontvangen heeft. Daarna kan er een uitwisseling (tussen het kind en de pm'er) of een beurtwisseling (tussen meerdere kinderen) tot stand komen.

Al deze contactmomenten samen vormen een interactie. Interacties moeten altijd op een duidelijke manier worden afgesloten, anders wordt het kind onzeker. De basis van de communicatiecirkel is het uitwisselen van contactinitiatieven en ontvangstbevestigingen. Kinderen hebben behoefte aan een omgeving die belangstellend is en die op hen reageert. Daarom is het belangrijk dat de pm'er het initiatief tot contact van het kind herkent en er op reageert.

4.3.1 Communicatie vanaf BSO leeftijd.

Kinderen tussen vier en twaalf jaar verschillen enorm in hun ontwikkeling en daarbij ontwikkelt ieder kind zich in zijn eigen tempo.

De pm'ers stemmen het taalgebruik af op de mogelijkheden van een kind, zowel qua vorm als qua inhoud. Ook moet je je eigen tempo aanpassen aan dat van het kind. Door rustig en duidelijk te praten kan het kind je beter volgen. Het is goed om niet alleen tegen een kind, maar ook met een kind te praten, over wat hem bezighoudt en wat zijn interesse heeft. Ook daarin is weer een heel groot verschil waar te nemen tussen kinderen van 4 en van 12 jaar. Door veel te praten met kinderen en uitleg te geven, leer je kinderen de wereld om zich heen

begrijpen. Je helpt kinderen met het afstemmen van hun gedrag op de omgeving. Door te praten en uitleg te geven bevordert je naast de taalontwikkeling ook de cognitieve en de sociale ontwikkeling.

4.4 Teamsamenstelling

Het team bestaat uit gekwalificeerde beroepskrachten. De pm'ers hebben minimaal een opleiding op MBO -niveau.

Van de pm'ers verwachten we onder andere:
met betrekking tot de kinderen

- kennis van de ontwikkeling en verzorging van jonge kinderen en er naar handelen
- kennis van de speelmogelijkheden en spelmaterialen en het aanbieden van activiteiten volgens het programma van Kaleidoscoop
- signaleren van de behoeften van kinderen en inspelen op hun gevoelens
- structureren van zowel het dagprogramma als het gedrag van de kinderen

met betrekking tot de ouders

- kunnen communiceren met ouders vanuit een gelijkwaardige verhouding
- kunnen voeren van oudergesprekken
- een dienstverlenende instelling

met betrekking tot het team

- goed kunnen samenwerken
- actieve rol in teamvergaderingen
- kunnen begeleiden van stagiaires

met betrekking tot de accommodatie

- dagelijkse zorg voor de accommodatie
- aanschaf van spel- en ontwikkelingsmateriaal

4.5 Gedragscode KINOP en meldcode kindermishandeling

Voor alle medewerkers, maar ook voor ouders, bezoekers en leveranciers, geldt de gedragscode van KINOP. Deze komt in het kort neer op het voorkomen en bestrijden van agressie, seksuele intimidatie en discriminatie op grond van ras, leeftijd, levensovertuiging, godsdienst, politieke gezindheid, geslacht, nationaliteit, hetero- of homoseksuele gerichtheid, burgerlijke staat en handicap naar alle anderen volwassenen en kinderen binnen KINOP. Zelfs kinderen zullen bij grensoverschrijdend gedrag op een manier passend bij de leeftijd en oorzaak worden aangesproken. Wij werken op de groepen met de meldcode kindermishandeling. Jaarlijks volgen de pm'ers een training zodat iedereen goed op de hoogte blijft van de werkwijze.

4.6 Kinderen met gedrags- en/of ontwikkelingsproblemen en ondersteuning ouders

Als de ontwikkeling van een kind in onze ogen stagneert of anderszins niet verloopt zoals dat te verwachten zou zijn, zullen wij daar altijd met de ouders over praten. We kunnen besluiten om voor een bepaald kind een specifieke aanpak te kiezen, bijvoorbeeld extra aandacht of extra nadruk op bepaalde activiteiten. Als de ontwikkeling van een kind ernstig afwijkt, zullen we de ouders adviseren om deskundige hulp in te roepen.

Als ouders niets ondernemen in een, ons inziens, zeer zorgelijke situatie kunnen we besluiten om zelf deskundig advies in te winnen. Dit wordt echter nooit gedaan zonder daar de ouders van op de hoogte te brengen.

4.7 Samenwerking met andere organisaties

We staan voor een goede samenwerking tussen ouders en de diverse organisaties, zoals GGD, basisscholen, Tandem Welzijnsorganisatie, Bureau Jeugdzorg, Speciaal Basisonderwijs De Windroos, huisartsen, NIM Maatschappelijk Werk.

Als er problemen gesignaleerd worden in de ontwikkeling van een kind, kan de hulp ingeroepen worden van de zorgcoördinator van de GGD.

4.8 Dagindeling

15.00* - 15.15	Kinderen worden opgehaald
15.15 uur	Gezamenlijk koekje eten en wat drinken.
15.30	Activiteitenaanbod** (sport en spel of muziek, knutselactiviteit en vrij spel)
17.30 uur	Rustige activiteit aan tafel
18.00 uur	Ophalen van de kinderen.

*Op aanvraag is eerdere opvang mogelijk indien het kind op een andere basisschool zit dan in Hatert.

**Vrije keuze deelname

Op maandag, dinsdag en donderdag inloop vanaf 15.15. Het programma start om 15.30 uur.

Op de woensdag is de opvang vanaf 12.00 uur geopend en vrijdag vanaf 11.45 uur. Het programma start dan met een gezamenlijke broodmaaltijd. Als extra activiteit kan dan een workshop toegevoegd worden.

Met regelmaat wordt er een uitstapje georganiseerd. Er zijn dan altijd voldoende pm'ers bij het uitstapje of op de locatie aanwezig t.o.v. het aantal kinderen.

5. De fysieke omgeving

5.1. Groepsruimte van de BSO

Een uitdagende speel- leef en beleefwereld is ook op de BSO van belang. De ruimte moet voor alle kinderen de mogelijkheid bieden zich (alleen) terug te trekken of juist in groepsverband (zowel in kleine als grote groep) activiteiten uit te voeren. Daarnaast moet rekening worden gehouden met een aantal vaste routines. Zo zal er de mogelijkheid moeten zijn om met de groep iets te drinken, of ergens te rusten. Als BSO beschikken we niet over de mogelijkheid om vaste plekken in te richten. We zorgen daarom dat de gemengde BSO/peutergroep een flexibele indeling heeft. De ruimte heeft een aantal (verschillende) hoeken of plekken waar kinderen vrij kunnen spelen. We werken met verschillende opbergboxen met BSO materialen.

5.2 Buitenruimte

We hebben een buitenruimte waar de kinderen lekker kunnen spelen. De BSO groep maakt gebruik van de speelplaats voor de school. Dit plein biedt naast verschillende speeltoestellen een aanbod aan uitdagende sportmaterialen. De kinderen kunnen er tennissen, voetballen, hockeyen, trefbal spelen, of meedoen met andere spelactiviteiten. Per kind is tenminste 3.5 vierkante meter buitenruimte aanwezig.

5.3. Uitstapjes

De kinderen trekken er ook graag op uit. Op de BSO organiseren we regelmatig buiten- de- deur activiteiten. Zo gaan we graag naar de leemkuil en anatomisch museum of houden we een tafeltenniswedstijd!

5.4 Een veilige en schone omgeving

Bij het inrichten van ruimtes staat veiligheid centraal. Gevaarlijke materialen zoals schoonmaakmiddelen en medicijnen worden voor kinderen op onbereikbare plekken weg gezet. Aan alle veiligheidseisen, welke geïnventariseerd worden volgens de methode Consument en Veiligheid, worden voldaan. De verslaglegging vindt u in het veiligheidsplan. De risico's worden jaarlijks geëvalueerd waarbij afspraken en aandachtspunten zo nodig worden bijgesteld en vastgelegd in het werkplan. Doelen worden vastgesteld en jaarlijks o.a. gepresenteerd tijdens personeelsbijeenkomsten.

Tijdens werkoverleg met de medewerkers worden aandachtspunten opgefrist en doorgenomen aan de hand van casussen, discussiepunten en testvragen. Het veiligheidsplan ligt voor de ouders ter inzage op de website.

In de nieuwsbrief van KINOP en in het informatieboekje voor de ouders staat informatie m.b.t. tot de veiligheid.

Alle pm'ers stagiaires en vrijwilligers en overige medewerkers ontvangen het actuele veiligheidsplan, per email of uitgeprint, welke gebaseerd zijn op gedragsregels en werkinstructies, wanneer ze gaan werken bij KINOP.

De GGD inspecteert jaarlijks de kinderopvangcentra om te controleren of wij voldoen aan de landelijke kwaliteitseisen. Onze locaties worden ieder jaar door een inspecteur van de GGD bezocht. Dit inspectierapport staat op de website.

Alle begeleiders beschikken over het certificaat Eerst Hulp Bij KinderOngelukken. Eenmaal per jaar volgen wij een herhalingsles.

In geval van brand bestaat er een ontruimingsplan. Wij houden eens per jaar een oefening, zodat we precies weten hoe we moeten handelen.

6. De groep

De groep is een sociale plek waarin geoefend kan worden met eigen mogelijkheden, grenzen, plezier hebben, gewenst en of ongewenst gedrag.

6.1 Overbrengen van waarden en normen aan kinderen

Het overbrengen van waarden en normen speelt in de opvoeding van kinderen een continue rol. Waarden geven uitdrukking aan de betekenis die mensen hechten aan bepaalde gedragingen, dingen of gebeurtenissen. Het zijn ideeën of opvattingen die aangeven hoe belangrijk mensen iets vinden. Een waarde is bijvoorbeeld: het idee dat het belangrijk is dat kinderen dankjewel zeggen. Waarden zijn onmiskenbaar cultuurgebonden; ze veranderen in de loop van de tijd en ze variëren van samenleving tot samenleving. Ook kunnen mannen en vrouwen verschillende waarden en normen hebben. Normen vertalen de waarden in regels en voorschriften hoe mensen zich behoren te gedragen.

Medewerkers van KINOP geven net als ouders hun normen en waarden door aan de kinderen. Zij kunnen zowel verbaal als non-verbaal laten weten welk gedrag zij goed- of afkeuren. Ze functioneren als voorbeeld door zelf te laten zien welk gedrag gewenst is, waarbij rekening wordt gehouden met de eerder genoemde gedragscode.

Voor de pm'er geldt dat ze soms in verschillende rollen moeten functioneren. Zoals de stimulerende, de troostende, de bestraffende, de belonende, de ondersteunende, de strenge en de vriendelijke opvoedingsrol. Bij KINOP draag je dagelijks waarden en normen over aan de kinderen in de groep. Dit gebeurt tijdens de normale dagelijkse dingen. Centraal staat daarbij: respect voor jezelf en respect voor de ander en voor de omgeving.

6.2 De mogelijkheid bieden tot het ontwikkelen van individualiteit

Wij willen de kinderen de mogelijkheid bieden tot het ontwikkelen van individualiteit, dat wil zeggen hen het gevoel geven dat het goed is dat ze zijn zoals ze zijn. Dat ze zichzelf mogen zijn met al hun eigenaardigheden. Dit doen we door interesse te tonen in het kind, haar thuissituatie, haar activiteiten en prestaties.

6.3 De mogelijkheid tot het aangaan van relaties

We willen de kinderen de mogelijkheid bieden tot het aangaan van relaties. Naast het vinden van je eigen ik is dit een van de meest wezenlijke aspecten van het menszijn: een relatie kunnen hebben met een ander. We vinden het bij KINOP belangrijk dat kinderen ontdekken dat het leuk is om met anderen om te gaan en dat je met anderen dingen kunt beleven die je in je eentje of in een klein gezin niet kunt.

We bereiken dit door het organiseren van gezamenlijke activiteiten, zoals gezelschapsspelletjes, samen spelen, samen zingen, samen eten, samen slapen, samen delen en samen vieren. Verder geven we kinderen het gevoel dat we bij elkaar horen en dat dit leuk is. Bijvoorbeeld door aandacht te schenken aan begroeten en afscheid nemen. We stimuleren vriendschappen tussen kinderen. Niet alleen samen spelen, maar ook samen conflicten oplossen of samen een klus klaren hoort hierbij.

Belangrijk is dat wij het goede voorbeeld geven in onze omgang met de kinderen.

6.4 Kinderen verschillen en overeenkomsten laten ontdekken tussen mensen en situaties

De kinderen die bij ons komen zijn allemaal verschillend. Ze brengen stuk voor stuk hun eigen 'geschiedenis' mee. Ze merken dat er andere volwassenen bestaan dan papa en mama en dat die soms heel anders reageren op bepaald gedrag. Ze zien ook hoe andere ouders met hun kinderen omgaan en dat het ene kind wel huilt bij het afscheid en het andere niet. Ze zien dat er stille, rustige mensen bestaan en hele drukke. Dat je met sommige kinderen fijn kunt spelen en met andere niet.

6.5 Grenzen stellen

Een kind leert tientallen gewoontes en regels. Regels bieden een kind ordening, duidelijkheid, continuïteit en dus veiligheid. Ze zijn nuttig, zowel voor het individu als voor de groep als geheel. Een regel moet wel zinnig en haalbaar zijn.

Regels kunnen betrekking hebben op:

- A. veiligheid of hygiëne, zoals
  - niet gooien met speelgoed (anders doe je een ander pijn of het speelgoed gaat stuk)
  - niet op de tafel lopen (want daar moeten we straks aan eten)

- B. onze waarden en normen over de omgang met elkaar of met materiaal, zoals
  - een ander niet slaan, niet schelden etc. (een ander geen pijn doen, in zijn waarde laten)
  - als je klaar bent met puzzelen ruim je de puzzel op (anders raken er misschien stukjes kwijt en kan een ander er niet meer mee spelen).

Een voorbeeld van regels bij KINOP zijn de regels aan tafel.

Deze worden gehanteerd om te zorgen dat kinderen voldoende voeding binnen krijgen en om duidelijk te maken dat de maaltijd een belangrijk gezellig samenzijn is. De regels kunnen afwijken van wat een kind thuis gewend is, maar door ze elke keer weer te herhalen (en eventueel kort uit te leggen) weten de kinderen waar ze aan toe zijn.

6.6 Regels overschrijden

Regels kunnen overschreden worden. Dit biedt een kind de kans te experimenteren met grenzen van anderen; wat kan (wanneer) wel en wat kan niet. Het overtreden van regels kan door een kind ook gebruikt worden om onvrede te laten blijken of om aandacht te trekken. Bij te veel regels, overtreden de kinderen gewild of ongewild telkens regels. Een pm'er wordt een politieagent die de kinderen blijft corrigeren. Kinderen krijgen geen kans te experimenteren, waardoor hun initiatief afneemt. Het resultaat is een heel onrustige en vervelende sfeer in de groep. Wij proberen hierin een goede weg te vinden met niet te veel, maar wel duidelijke en consequent geldende regels.

Als ouders en pm'ers op hetzelfde spoor zitten, kunnen ze elkaar positief beïnvloeden. Daarom vinden we het belangrijk dat pm'ers en ouders overleggen over de manier van omgaan met een kind. We besteden liever aandacht en tijd aan het stimuleren van gewenst gedrag dan aan het afleren van ongewenst gedrag. Vanaf het begin worden de kinderen betrokken bij de regels in de groep. Ook jonge kinderen doen daar aan mee. We leggen telkens uit waarom bepaalde regels bestaan. Waar mogelijk, geven we het kind een alternatief of bedenken dit samen met het kind. We proberen oog te hebben en te houden voor de momenten waarin kinderen zich gewenst gedragen. We geven ze een aai over de bol en vertellen ze dat ze het goed hebben

opgelost. Wanneer er toch zaken niet goed worden opgelost, kan er 'straf' gegeven worden. De enige juiste straf hangt af van de situatie, de leeftijd van het kind en het kind zelf.

We proberen wel één lijn te trekken per kind. Als straf hanteren wij:

- boos kijken;
- waarschuwen;
- nee, niet doen, dat mag niet;
- kinderen weghalen uit de situatie (afleiden);
- kinderen apart op een stoel zetten.

Ouders worden op de hoogte gesteld als hun kind meerdere malen de regels overschrijdt en hoe de pm'er erop heeft gereageerd. Samen met de ouders wordt bekeken of alles naar tevredenheid is opgelost.

7. Het activiteiten aanbod en spelmateriaal

We werken met Kaleidoscoop op onze groepen. Naast de taalvaardigheid wordt de gehele brede ontwikkeling gestimuleerd, zoals de sociaal-emotionele ontwikkeling. Uitgangspunt is dat het kind zich op zijn eigen wijze en in zijn eigen tempo ontwikkelt. Dat doet een kind door actief te leren, in wisselwerking met de dingen en de mensen om hem heen. Er wordt veel aandacht besteed aan het inrichten van de ruimte en aan het werken met een dagschema. De interactie tussen de pm'er met het kind vervult een centrale rol in het verwerven van sleutelervaringen, zoals taal.

Een goede speelleeromgeving stimuleert het kind om keuzes te maken en naar die keuzes te handelen. We besteden daarom veel aandacht aan de inrichting en aankleding van de groepsruimte. De inrichting van de groepsruimte, de materialen en de opstelling ervan, stimuleren het spel, het experimenteren en het ontdekken.

Op de BSO worden verschillende activiteiten aangeboden. Zo kunnen kinderen naar hartenlust spelen, bouwen, zich verkleden, toneelspelen, tekenen met allerlei materialen, schilderen op canvas, boetsen, timmeren, spelletjes doen, koken, bakken enzovoort.

In de groepsruimte is er ruimte voor vrij spel of een boekje lezen. Tijdens de workshops is er ruimte voor dansen op muziek of bijvoorbeeld schilderen op muziek op groot doek.

Tijdens de workshops kunnen de kinderen ook bakken, karaoke zingen, dansen en gezelschapsspelletjes doen. Het schoolplein biedt ruimte tot verschillende sportactiviteiten. Zo kunnen de kinderen voetballen, tennis, hockeyen of trefbal spelen. Tijdens de vakanties of op de woensdagmiddag worden naast bovengenoemde activiteiten ook uitstapjes gemaakt.

7.1 Actief leren.

Het spelmateriaal en het activiteiten aanbod moet voldoen aan de kenmerken van actief leren. Actief leren heeft de volgende kenmerken:

de kinderen hebben de beschikking over uiteenlopende interessante materialen;
de kinderen kunnen de materialen gebruiken, onderzoeken en ermee spelen, zoals zij dat willen.

De kinderen worden in staat gesteld hun eigen doelen te stellen, zelf te bepalen waarmee ze gaan spelen en wat ze gaan doen.

De volwassenen respecteren de taal van de kinderen. De kinderen laten op hun eigen wijze weten, verbaal of non-verbaal, wat ze aan het doen zijn en wat ze hebben gedaan; de volwassenen ondersteunen wat de kinderen doen en helpen hen hun spel uit te breiden of daarop verder te bouwen. Dit doen zij door met de kinderen te gaan praten over wat zij aan het doen zijn, mee te doen met hun spel en hen te helpen de problemen die zich voordoen op te lossen.